

תכנית רב שנתית לפיתוח ולהעצמת היישובים הבדואים בצפון לשנים 2011-2015

הצעה להחלטה

מחליטים :

בהמשך להחלטה מס' 413 (ערב/2) מיום 31.8.2006, ולאור המאפיינים הייחודיים של האוכלוסייה הבדואית בצפון, כמפורט בגוף החלטה זו :

1. להפעיל תוכנית רב שנתית לפיתוח ולהעצמת היישובים הבדואים בצפון בשנים 2011-2015 בהתאם לעקרונות המפורטים להלן :

א. להעצים את האוכלוסייה ביישובים הכלולים בתוכנית, ולצורך כך, בין היתר, לעשות שימוש בשורה של כלים לתמיכה ולחיזוק הקהילה והפרט בתחומי החינוך, הדיור, הרווחה, התעסוקה והדת ;

ב. להעצים את הרשויות המקומיות הכלולות בתוכנית ולצורך כך, בין היתר, לפעול לשיקום ופיתוח התשתית התכנונית והפיזית של היישובים והרשויות הכלולים בתוכנית זו, ובכלל זה לפעול, בין היתר, לפיתוח רשת הביוב, להכנת תוכניות בנין עיר מפורטות, להקים מבני ציבור ולפתח את תשתיות התחבורה.

2. יישובי המגזר הבדואי בצפון, הכלולים בתוכנית זו, יהיו כאמור ברשימה המצורפת ומסומנת כנספח 1.

פרטי התוכנית יהיו כדלקמן:

העצמת וחיזוק האוכלוסייה

3. להורות למשרד החינוך, בהמשך להחלטת הממשלה מס' 1410 מיום 18.3.2007 בנושא בניית כיתות לימוד, להקצות סך של 50 מלש"ח בשנת 2011, לבניית כיתות וגני ילדים במגזר הבדואי בצפון ; זאת, לצורך צמצום פערים וכמענה לגידול הטבעי במספר התלמידים.

4. להורות למשרד החינוך להשלים, בתוך 45 יום, ובתאום עם משרד ראש הממשלה ואגף תקציבים באוצר, הכנת תוכנית לקידום ולתגבור החינוך במגזר הבדואי בצפון. במסגרת זו יוכל המשרד לפעול, בין היתר, ביחס לגילאים בכל הרצף החינוכי, מהחינוך הקדם יסודי, לרבות סבסוד גני ילדים לגילאי 3 עד 4, עד החינוך העל יסודי, ולרבות תכניות להנגשת השכלה גבוהה והשכלת מבוגרים, וכן לחינוך הפורמאלי והלא פורמאלי ולפיתוח מקצועי של עובדי הוראה. היקף התוכנית יעמוד על 70 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים, וימומן מהמקורות הבאים :

- א. משרד ראש הממשלה יעביר למשרד החינוך סך של 35 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים ;
- ב. משרד החינוך יקצה לתוכנית סך של 35 מלש"ח מתקציבו, בפריסה על פני חמש שנים.
- ג. למניעת כפל תקצוב, יובהר שחלק מהסעיפים הצפויים להיכלל בתוכנית כאמור בסעיף 4 זה ובסעיף 3 לעיל, כבר שולבו בבסיס תקציב משרד החינוך לשנים 2011 - 2012. לפיכך, ככל שפריט בתוכנית הוכלל כבר, באותו היקף כספי, לאותה מטרה ולאותו פרק זמן בבסיס התקציב, כאמור, יראו אותו כאילו תוקצב במסגרת התוכנית.
5. משרד ראש הממשלה יקצה סך של 2.5 מלש"ח, מתקציבו, למשרד הביטחון, בפריסה על פני חמש שנים, לצורך הפעלת מבחני התמיכה של משרד הביטחון, לצורך הנצחה קבוצתית של חללי מערכות ישראל, זאת בנוסף לתקציבים אחרים המוקצים לטובת העניין. לשם כך, יתוקנו מבחני התמיכה של משרד הביטחון כך שהתחום הרלוונטי ייתמך במבחני תמיכה נפרדים.
6. להורות למשרד הרווחה והשירותים החברתיים לפעול להקמת ולשיקום לשכות רווחה לרבות מוסדות רווחה במגזר הבדואי בצפון, בהתאם לתוכנית שהוגשה למשרד ראש הממשלה במרץ 2011, בהיקף כספי של 2 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים. למען הסר ספק, תקציב זה הוא למטרות פיתוח תשתיות בלבד; תקציב לשירותים חברתיים יינתן במסגרת ההקצאה התקציבית השוטפת של משרד הרווחה והשירותים החברתיים. משרד ראש הממשלה יעביר למשרד הרווחה והשירותים החברתיים סך של 2 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים למימון פעילות זו.
7. להורות למשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה להגיש למשרד ראש הממשלה, בתוך 90 יום, תוכנית לעידוד עסקים קטנים ובינוניים, ביישובים בדואים בצפון. היקף התוכנית יעמוד על 4 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים, וימומן מהמקורות התקציביים הבאים:
- א. משרד ראש הממשלה יעביר למשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה 2 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים ;
- ב. משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, יקצה לתוכנית סך של 2 מלש"ח מתקציבו, בפריסה על פני חמש שנים.
8. להורות למשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה להתקשר במיזם עם ג'וינט ישראל, בכפוף לכל דין, להקמה ולהפעלה של מרכזי הכשרה והכוון תעסוקתי ביישובים הבדואים בצפון, תוך מתן דגש על התאמת ההכשרה לדרישות שוק העבודה; זאת, במטרה להביא להעלאת שיעור ההשתתפות בשוק העבודה, בעיקר של אוכלוסיית הנשים. המיזם ילווה על ידי ועדת היגוי בראשות משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, ובהשתתפות משרד ראש הממשלה, ג'וינט ישראל וגורמים נוספים כפי שמשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה ימצא לנכון. ההיקף

התקציבי של המיזם יעמוד על 13.33 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים, וימומן מהמקורות התקציביים הבאים:

- א. משרד ראש הממשלה יקצה סך של 6 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים;
  - ב. משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, יקצה לתוכנית סך של 4 מלש"ח מתקציבו, בפריסה על פני חמש שנים;
  - ג. כמו כן, הממשלה רושמת לפניה את התחייבות ג'וינט ישראל להקצות סך של 3.33 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים, לתוכנית זו.
9. להורות למשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה להקצות סך של 5 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים, להכנת תוכנית להכשרה מקצועית לאוכלוסייה הבדואית ביישובים הנכללים בתוכנית זאת, לפי הצורך.
10. להורות למשרד הבינוי והשיכון להמשיך להפעיל, במהלך חמש שנות התוכנית הנוכחית, את פרויקט השיקום החברתי ביישובים הבדואים בצפון. משרד ראש הממשלה יעביר למשרד הבינוי והשיכון סך של 12.5 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים, לצורך מימון הפרויקט.

העצמת וחיזוק היישובים והרשויות המקומיות

11. להורות למינהל לפיתוח תשתיות ביוב ברשות הממשלתית למים וביוב, לפעול לשיפור ולפיתוח תשתיות הביוב ביישובים הבדואים הנכללים בתוכנית זו. היקף התוכנית יעמוד על 100 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים, וימומן מהמקורות הבאים:
- א. משרד ראש הממשלה יעביר למינהל לפיתוח תשתיות ביוב ברשות הממשלתית למים וביוב סך של 50 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים;
  - ב. המינהל לפיתוח תשתיות ביוב ברשות הממשלתית למים וביוב יקצה לתוכנית 50 מלש"ח מתקציבו הקיים, בפריסה על פני חמש שנים...
- התקציבים יועמדו בכפוף לעמידה בהוראות חוק תאגידי מים וביוב ובתנאים לפי הנחיות המינהל לפיתוח תשתיות ביוב לעניין סיוע לתאגידים זכאים או למגזר המיעוטים לפי העניין.
12. להורות למשרד הפנים לפעול להקמה, שיפוץ ואחזקה של מבני דת, בתי תפילה, בתי קברות, ובתי לוויית במגזר הבדואי בצפון, בהתאם לתוכנית שהוגשה למשרד ראש הממשלה בינואר 2011. היקף התוכנית יעמוד על סך של 8 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים, מהמקורות הבאים:

א. משרד ראש הממשלה יעביר למשרד הפנים 4 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים ;

ב. משרד הפנים יקצה לתוכנית 4 מלש"ח מתקציבו, בפריסה על פני חמש שנים.

13. להורות למשרד הבינוי והשיכון לפעול להקמתם ולשיקומם של מבני ציבור ביישובים הבדואים הנכללים בתוכנית זו, בהתאם לתוכנית עבודה שנתית שיגיש משרד הבינוי והשיכון. תוכנית עבודה ראשונית, לשנת 2011, תוגש למשרד ראש הממשלה בתוך 60 יום מיום קבלת ההחלטה. היקף התוכנית יעמוד על 10 מלש"ח בפריסה לחמש שנים מהמקורות הבאים :

א. משרד ראש הממשלה יעביר למשרד הבינוי והשיכון 8 מלש"ח

ב. המשרד לפיתוח הנגב והגליל יעביר למשרד הבינוי והשיכון 2 מלש"ח

תכנון, תחבורה, ודיור

14. להורות למשרד הבינוי והשיכון ולמשרד הפנים, בשיתוף הרשויות הבדואיות בצפון הנכללות בתוכנית, לקדם ולהשלים תוכניות מפורטות בקרקע פרטית, לרבות איחוד וחלוקה בהיקף כספי כולל של 5 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים.

משרד ראש הממשלה יעביר למשרד הבינוי והשיכון סך של 5 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים, למימון פעילות זו.

15. להורות למשרד התחבורה והבטיחות בדרכים לפעול לשיפור ולפיתוח התשתיות התחבורתיות במגזר הבדואי בצפון, בהתאם לתוכנית העבודה שהוגשה למשרד ראש הממשלה בינואר 2011. תוכנית זו כוללת, בין היתר, פיתוח ושדרוג רשת הכבישים ביישובים הבדואים בצפון. היקף התוכנית יעמוד על 90 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים, וימומן מהמקורות הבאים :

א. משרד ראש הממשלה יעביר למשרד התחבורה והבטיחות בדרכים 25 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים ;

ב. משרד התחבורה והבטיחות בדרכים יקצה לתוכנית 65 מלש"ח מתקציב הפיתוח של משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, בפריסה על פני חמש שנים.

16. להורות למשרד הבינוי והשיכון להמשיך בפיתוח שכונות ותיקות ביישובים הבדואים בצפון, בהתאם לקריטריונים הקיימים במשרד הבינוי והשיכון, בהיקף של 17.5 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים.

משרד ראש הממשלה יעביר למשרד הבינוי והשיכון סך של 17.5 מלש"ח, בפריסה על פני חמש שנים למימון פעילות זו.

סבסוד הוצאות פיתוח תשתיות לבניה חדשה לחיילים

17. בהמשך לסעיף 23 להחלטת ממשלה מס' 2861 מיום 13.2.2011, בנושא סבסוד הוצאות פיתוח תשתיות לבניה חדשה לחיילים משוחררים ביישובי מגזרי המיעוטים בצפון, משרד ראש

הממשלה יעביר למשרד הבינוי והשיכון 8 מלש"ח, בנוסף על הסכום שנקבע בסעיף 23 להחלטה מס' 2861 הנ"ל, בפריסה על פני חמש שנים, למימון סבסוד פרויקטים למגורים כאמור בהחלטה הנ"ל.

יישום

18. משרדי הממשלה והגופים השונים השותפים לתוכנית זו יתאמו עם משרד ראש הממשלה את תוכניות העבודה הקשורות לתוכנית זו בתחילת כל שנת עבודה, וכן בכל עת שיעשה שינוי בתוכניות אלו במהלך תקופת התוכנית. תקציבי משרד ראש הממשלה יועברו למשרדים השונים בהתאם לביצוע בפועל ולאחר העברת דוחות ביצוע חתומים על ידי חשבי המשרדים והסמכות המקצועית במשרד למשרד ראש הממשלה. משרד ראש הממשלה רשאי להורות על העברת תקציב ממשרד ראש הממשלה למשרדים אחרים בין גות, בהתאם להתקדמות המשרדים בביצוע תוכניות העבודה, ובכפוף לכל דין.

תקציב התוכנית

19. משרד האוצר יקצה למשרד ראש הממשלה תקציב תוספתי בסך 175 מלש"ח, בגין התקציבים המוגדרים בהחלטה זו כתקציבים שמקורם במשרד ראש הממשלה למעט סעיף 5.

20. משרד האוצר יפתח תקנות תקציביות ייעודיות בספרי התקציבים של משרדי הממשלה השונים, ככל הניתן, לטובת המטרות הקבועות בתוכנית זו. הסטות תקציביות של כספים בתקנות אלו יעשו בתיאום עם משרד ראש הממשלה ובכפוף לכל דין.

21. פריסת תקציב ההוצאה לפי שנים בהחלטה זו תבוצע לפי האמור בטבלה בנספח 2. משרד ממשלתי רשאי, בפרויקטי פיתוח המחייבים זאת, להתחייב על סכום העולה על התקציב השנתי המתוקצב לו בקשר לתוכנית, וזאת בהסכמת אגף התקציבים במשרד האוצר ובתיאום עם משרד ראש הממשלה.

22. תקציב התוכנית אינו מהווה חלופה לכל תקציב אחר שהוקצה על-ידי משרדי הממשלה לטובת אוכלוסיית המיעוטים בכלל, ואוכלוסיית הבדואים בצפון בפרט, בבסיס התקציב לשנים 2011 ו-2012, או לכל תקציב כאמור שיקבע בתקציבי המדינה שיאושרו בתקופת התוכנית.

עדיפות לאומית

בהתאם לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 (להלן: "החוק"), בנושא אזורי עדיפות לאומית, השיקול המרכזי שביסוד החלטה זו הוא הצורך בצמצום פערים בין האזור או היישוב לבין אזורים או יישובים אחרים או בין קבוצות אוכלוסיה תושבות האזור או היישוב לבין קבוצות אוכלוסיה אחרות, זאת כאמור בסעיף 151(ב)(5) לחוק.

לאוכלוסיה הבדואית בצפון הארץ מאפיינים תרבותיים והיסטוריים ייחודיים המבחינים בינה לבין יתר מגזרי האוכלוסייה בישראל ובכלל זה בני מיעוטים אחרים. האוכלוסייה הבדואית בצפון חיה בקהילות סגורות השומרות על תרבותן הייחודית, תוך התבדלות משאר האוכלוסייה, לרבות אוכלוסיית המיעוטים. ככלל, בני הקהילה נשארים לגור בתוך כפריהם, ולא עוברים למקומות אחרים, מחשש לשלמות והישרדות הקהילה.

מאפיינים סוציו-דמוגרפיים ופערים בתחומי החינוך והתעסוקה

בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, האוכלוסייה הבדואית בישראל הנה אוכלוסייה צעירה בהשוואה לאוכלוסיות אחרות בישראל: הגיל החציון של הבדואים הוא 18.4 לעומת 18.9 בקרב המוסלמים, 24.6 אצל הדרוזים, 29 בקרב הנוצרים ו-29.3 במגזר היהודי. שיעור הילדים מתחת לגיל 14 באוכלוסייה הבדואית עמד בשנת 2006 על 56% לעומת 25.6% באוכלוסייה היהודית ו-42.3% באוכלוסייה המוסלמית ו-27% באוכלוסייה הנוצרית. על אף האמור, פעולות חינוכיות בלתי פורמאליות כמעט ולא מתקיימות עקב המשבר הכספי ברשויות והמצב הסוציו-אקונומי של האוכלוסייה שמתקשה לשלם בעד הפעילויות האלה.

אחוז הזכאים לבגרות בשנת 2010 לפי נתוני משרד החינוך, עמד על 32% במגזר הבדואי לעומת 66% במגזר היהודי, 35% במגזר הערבי ו-48% במגזר הדרוזי-צ'רקסי. כמו כן, ל-78.5% מכלל האוכלוסייה הבדואית אין תעודת בגרות. במגזר הערבי עומד שיעור האוכלוסייה ללא תעודת בגרות על 60% ובמגזר היהודי השיעור הוא 40%.

בנוסף, אחוז האקדמאיים באוכלוסיה הבדואית עמד על 4% לעומת 7.6% במגזר הדרוזי, 11.6% במגזר הערבי ו-28% במגזר היהודי. אחוז הסטודנטים הבדואים עומד על 0.4% לעומת 9% באוכלוסייה הערבית ו-26% בקרב היהודים. אחוז הבדואים בעל תארים מתקדמים זעיר ביותר.

על פי נתוני מרכז המחקר והמידע של הכנסת, בדו"ח שפורסם ב-17 ביולי 2007, שיעור הנשים הבדואיות שאינן משתתפות בכוח העבודה מגיע ל-85% לעומת 78.9% בקרב הנשים הערביות ו-57% בקרב הנשים היהודיות. בקרב הגברים הבדואים, שיעור אלה שאינם משתתפים בכוח העבודה מגיע ל-47% לעומת 38% במגזר הערבי הכללי.

שיעור דורשי העבודה בקרב האוכלוסייה הבדואית מגיע ל-9% לעומת הממוצע הארצי העומד על 3.8%. ההכנסה הממוצעת לנפש במגזר הבדואי עומדת על 1,268 ₪ לעומת הממוצע הארצי שעומד

על 2,787 ₪. שיעור השכירים והעצמאיים ששכרם אינו עולה על שכר המינימום עומד על מעל ל-50% ; זאת, לעומת הממוצע הארצי שעומד על 44.25%. שיעור המשתכרים פי שניים מהשכר הממוצע נמוך מ-2% בקרב האוכלוסייה הבדואית, לעומת הממוצע הארצי שעומד על 8.64%.

מאפיינים תכנוניים ומוניציפאליים

לכל 7 המועצות המקומיות הבדואיות הכלולות בתוכנית, מוצמד חשב מלווה על ידי משרד הפנים. מועצות מקומיות אלו מדורגות כולן באשכולות 2 ו-3 בהתאם למדד הכלכלי חברתי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

הבעיה המרכזית המעכבת את התפתחות היישובים ואשר משליכה במישרין על חיי התושבים היא חוסר זמינות קרקעות לבניה, עלויות פיתוח גדולות והיעדר פתרונות ביוב. חוסר זמינות הקרקעות נובעת מקשיים בקידום תוכניות תכנון ובניה וכן כתוצאה מגידול האוכלוסייה ומן מהעובדה שהבדואים מבקשים לשמור על קהילותיהם ובאופן כללי אינם עוזבים את יישוביהם. מאפיינים חברתיים ותרבותיים אלו משליכים במישרין על הקשיים בהתפתחות היישובים ועל הצורך בסיוע מיוחד להם.

מכלול הנסיבות המייחדות את המגזר הבדואי בצפון, והמאפיינים המובחנים של מגזר זה, הביאו ליצירת פערים מובנים בין היישובים הבדואים בצפון ותושביהם לבין יתר היישובים במדינת ישראל.

על מנת לצמצם פערים אלו, תוך מתן אפשרות לאוכלוסייה הבדואית בצפון לשמור על מאפייניה המיוחדים, מוצע להכיר באזור שהוגדר בנספח 1 להחלטה זו כאזור עדיפות לאומית, ולהעניק לו סיוע כמפורט לעיל.

יצוין כי בימים אלו נשלמת הכנתה של הצעה להחלטת ממשלה נוספת שעניינה תוכנית פיתוח לאוכלוסייה הבדואית בדרום, שמאפייניה וצרכיה נבדלים מאלו של אוכלוסיית הבדואים בצפון, ועל פי המתוכנן היא תובא לאישור הממשלה במועד קרוב.

נספח מס' 1

האוכלוסייה הבדואית בישראל

מס'	היישוב	כמות התושבים (באלפים)	סוג היישוב	אחוז התושבים הבדואים ביישוב	דירוג סוציו אקונומי
1.	כעביה- טבאש חגי'אג'רה	4.3	בדואי	100%	2
2.	ביר אלמכסור	7.4	בדואי	100%	2
3.	בית זרזיר	6.2	בדואי	100%	2
4.	בסמת טבעון	6.7	בדואי	100%	3
5.	שבלי אום אלע'נס	4.9	בדואי	100%	3
6.	טובא- זנגריה	5.6	בדואי	100%	2
7.	בועינה- נג'ידאת	7.8	מעורב	45%	2
8.	רמת אלהיב	1.6	בדואי	100%	1 (מ.א אלבטוף)
9.	ואדי אלחמאם	1.2	בדואי	100%	1 (מ.א אלבטוף)
10.	אבטין	2.4	בדואי	100%	מ.א זבולון
11.	ח'ואלד	3.5	בדואי	100%	מ.א זבולון
12.	סואעד חמירה	1.3	בדואי	100%	מ.א עמק יזרעאל
13.	מנשיית זבדה	1.0	בדואי	100%	מ.א עמק יזרעאל
14.	ואדי סלאמה	2.6	בדואי	100%	מועצה אזורית משגב
15.	חסניה	0.5	בדואי	100%	מועצה אזורית משגב
16.	ראס אלעין	2.9	בדואי	100%	מועצה אזורית משגב
17.	כמאנה	1.2	בדואי	100%	מועצה אזורית משגב
18.	דמידה	3.7	בדואי	100%	מועצה אזורית משגב
19.	ערב אל נעים	0.6	בדואי	100%	מועצה אזורית משגב
21.	ערב אל עראמשה	1.3	בדואי	100%	מועצה אזורית מטה אשר
	סה"כ	67.2			

[illegible]

דברי הסבר

במסגרת קווי היסוד של הממשלה ה-32, החליטה הממשלה "לחתור לצדק חברתי על ידי צמצום הפערים החברתיים ומאבק בלתי מתפשר בעוני באמצעות חינוך, תעסוקה והגברת הסיוע לשכבות החלשות באוכלוסייה". במסגרת יישום מדיניות זו, מפעילה הממשלה שורה של תוכניות סיוע ייחודיות לקבוצות מובחנות באוכלוסייה; זאת, במטרה לתת מענה מתאים למאפיינים ולצרכים הייחודיים של קבוצות אלו.

כחלק ממכלול פעילות זה, משקיעה הממשלה מאמצים ומשאבים רבים לשם חיזוק האוכלוסייה הבדואית בצפון במטרה לצמצם את הפערים בחינוך, תעסוקה, תשתיות, דיור ותחומים נוספים. פעילות זו מתבצעת, בעיקרה, באמצעות תוכניות סיוע ייחודיות, שנבנו במענה לצרכים של האוכלוסייה האמורה. האחרונה בין תוכניות אלו נקבעה בהחלטת ממשלה מס' 413 מיום 16.8.2006, במסגרתה השקיעה המדינה 318 מלש"ח בפיתוח ובקידום האוכלוסייה הבדואית בצפון בין השנים 2006 - 2010. תוכנית זו תסתיים בסוף 2011.

למרות המאמצים שהשקיעה המדינה בצמצום הפערים בין האוכלוסייה הבדואית בצפון לבין האוכלוסייה בישראל, על מגזריה השונים, עדיין קיימים פערים משמעותיים בין האוכלוסיות. לפיכך, מחליטה הממשלה על הפעלת תוכנית משלימה לקידום היישובים הבדואים בצפון. בהחלטה זו ניתן דגש על מספר תחומים ובהם חינוך, ביוב, תחבורה, דיור, תכנון עירוני, עידוד תעסוקה ופיתוח מקורות הכנסה. התוכנית הוכנה לאחר לימוד מעמיק של הצרכים הייחודיים של האוכלוסייה הבדואית בצפון, ונבנתה בשיתוף משרדי הממשלה השונים וראשי המועצות המקומיות הבדואיות בצפון, ועל בסיס הניסיון שנצבר מתוכניות סיוע קודמות.

הבדואים בישראל הם עדה מובחנת על בסיס היסטורי, תרבותי וחברתי. ומנהיגיה שואפים לאינטגרציה פוליטית חברתית במדינה ובחברה הישראלית תוך שמירה על ייחודם הדתי והתרבותי. הבדואים חיים בקהילות סגורות השומרות על תרבותן הייחודית, תוך התבדלות משאר האוכלוסייה, לרבות אוכלוסיית המיעוטים. ככלל, בני הקהילה נשארים לגור בתוך כפריהם, ולא עוברים למקומות אחרים, מחשש לשלמות והישרדות הקהילה ולמען השמירה על המאפיינים התרבותיים הייחודיים לקהיליה הבדואים, שמובחנת משאר המיעוטים הגרים בסביבתם הקרובה.

העדה הבדואית קשרה את גורלה עם מדינת ישראל, ובניה מתנדבים לשירות צבאי מאז קום המדינה. הם משווים את עצמם לאוכלוסייה היהודית ודוחים כל קישור בינם לבין שאר אוכלוסיות המיעוטים. עד היום נפלו במערכות ישראל ובפעולות איבה 168 חללים בדואים, בנוסף למאות פצועים ונכי צה"ל.

מאפיינים סוציו דמוגרפיים

נכון לסוף שנת 2009, מנתה האוכלוסייה הבדואית בצפון כ-67,000 איש, המהווים 0.7% מכלל אוכלוסיית המדינה. האוכלוסייה הבדואית בישראל הנה אוכלוסייה צעירה בהשוואה לאוכלוסייה היהודית בישראל: הגיל החציון של הבדואים עומד על 18.4 לעומת הדרוזים 24.6, הנוצרים 29 ו-29.3 במגזר היהודי.

אחוז הזכאים לתעודת בגרות בשנת 2008 עמד על 32% לעומת 48% במגזר הדרוזי- צ'רקסי, 66% במגזר היהודי ו- 35% במגזר הערבי. כמו כן, ל- 78.5% מכלל האוכלוסייה הבדואית אין תעודת בגרות. במגזר הערבי עומד שיעור האוכלוסייה ללא תעודת בגרות על 60% ובמגזר היהודי השיעור הוא 40%.

בנוסף, אחוז האקדמאיים באוכלוסייה הבדואית עומד על 4% לעומת 7.6% בדרוזים, 11.6% במגזר הערבי ו- 28% במגזר היהודי. אחוז הסטודנטים הבדואים עומד על 0.4% מכלל האוכלוסייה הבדואית לעומדת 1% בדרוזים, ו- 8% באוכלוסייה הערבית ואחוזם בתארים מתקדמים נמוך מאוד ביחס לעדות אחרות.

כפי שעולה מהנתונים דלעיל, קיימים פערים במגוון פרמטרים בתחום החינוך בין הבדואים לבין יתר אוכלוסיית המדינה, ובכלל זה אוכלוסיית המיעוטים.

עוד יצוין כי צעירים בדואים המתגייסים לשלוש שנים לפחות, דוחים עקב כך לימודים אקדמאיים וכניסה לשוק העבודה. הדבר גורם להם לנחיתות מובנית מול אוכלוסיות מיעוטים אחרות בהתמודדותם לאחר מכן בשוק העבודה, בין אם הפרטי ובין אם הציבורי, בין היתר בגלל אובדן השנים ובגלל הפער בניסיון מקצועי שמתרחב לאורך השנים אל מול מועמדים אחרים.

יש לציין שבנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הבדואים נחשבים חלק מהאוכלוסייה המוסלמית בישראל ועל כן הצגת נתונים על תעסוקת הבדואים היא משימה מאוד מורכבת ולא תמיד ניתן לדלות את הנתונים הדרושים כדי לעשות את ההשוואה לאוכלוסיות אחרות. בגוף ההחלטה הובאו נתונים נוספים בנושא זה כפי שפורסמו בדוח של מרכז המחקר והמידע של הכנסת, המעידים על שיעורי התעסוקה וההכנסה הנמוכים של אוכלוסייה זו.

מאפיינים תכנוניים ומוניציפאליים

לכל 7 המועצות המקומיות הכלולות בתוכנית מוצמד חשב מלווה (יתר יישובי הבדואים בצפון נכללים בתחומי מועצות אזוריות). 7 המועצות האמורות מדורגות באשכולות 2 ו-3 בהתאם למדד הכלכלי חברתי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שהם בתחתית המדד.

כאמור, בחברה הבדואית התושבים אינם עוזבים את כפריהם ואין כמעט הגירה לערים אחרות כולל לערים ערביות שכנות. כמו כן הם מנסים לשמור על הומוגניות ביישוביהם במטרה לשמר את תרבותם הייחודית. הצעירים ממשיכים לקיים את אורח חייהם בתוך המשפחה ובתוך הכפר. נתונים אלו מייצרים קשיים מוגברים במגזר הבדואי בצפון, בהשוואה למגזר הערבי, שהוא מגזר גדול בהרבה, הכולל גם ערים והמאופיין גם בהגירה רחבה יותר בתוך יישובי המגזר ואל הערים במגזר וערים מעורבות ואחרות.

הבעיה המרכזית המעכבת את התפתחות היישובים ואשר משליכה במישרין על חיי התושבים היא חוסר זמינות קרקעות לבניה ועלויות פיתוח גדולות. חוסר זמינות הקרקעות היא תוצאה של גידול האוכלוסייה, קשיים בקידום תוכניות תכנון ובניה, חוסר בפתרונות לביוב, והמאפיינים החברתיים והתרבותיים של האוכלוסייה אשר, ככלל, נשארת להתגורר בכפריה. הקשיים בהתפתחות היישובים גורמים גם לרגשות תסכול בקרב צעירי העדה.

יצוין כי התכנון במגזר זה לא צפה את פני העתיד ולא התקדם בקצב המתחייב. על הרקע הזה בלטו בשנים האחרונות בעיות שונות כגון תופעת הבניה הבלתי חוקית, אי קידום שכונות חדשות בגלל העדר פתרונות קצה לביוב, העדר איחוד וחלוקה בקרקע פרטית וסחירות נמוכה בקרקעות.

בנוסף, עקב המציאות הטופוגרפית של היישובים הבדואים, הנמצאים בחלקם באזורים הרריים, מוטלות עליהם הגבלות קשות בכל תחומי הבניה והפיתוח, ועלויות הפיתוח של הקרקעות ביישובים גבוהות במידה ניכרת מהממוצע הארצי.

מכלול הנסיבות המייחדות את המגזר הבדואי בצפון הביאו ליצירת פערים בין היישובים הבדואים ותושביהם לבין יתר היישובים במדינת ישראל. שותפות הגורל שנרקמה בין המגזר הבדואי למדינת ישראל ותרומתם לביטחון המדינה ולחוסנה של החברה, מעצימה את תחושת התסכול של בני האוכלוסייה הבדואית ואת האופן בו נתפסים הפערים הקיימים בקרב תושבי היישובים.

לאור הנתונים לעיל, מתמקדת תוכנית סיוע זו בנושאים הבאים:

1. בתחום החינוך, התוכנית כוללת פעילות לקידום החינוך הפורמאלי והלא פורמאלי, הנגשת ההשכלה הגבוהה, וסגירת פערים בתשתיות חינוך.
2. בתחום הרווחה התוכנית כוללת הקמת מוסדות רווחה ופעולות שיקום שכונות חברתי, אשר ירחיבו את סל השירותים החברתיים שמקבלים התושבים ביישובים שבתוכנית.
3. בתחום התעסוקה, התוכנית כוללת עידוד הקמת עסקים קטנים ובינוניים, סיוע בהכשרה ובהכוונה לעבודה, העצמת נשים בעבודה ופיתוח מקורות תעסוקה.
4. בתחום הדת, התוכנית כוללת שיקום מבני דת, בתי קברות ובתי לוויית.
5. בתחום פיתוח היישובים, התוכנית כוללת פיתוח תשתיות ביוב, שיקום שכונות וותיקות והקמת מוסדות ציבור.
6. בתחום התכנון והדיור, התוכנית כוללת הכנת תוכניות מתאר יישוביות, ותוכניות מפורטות בקרקע פרטית. כמו-כן, כוללת התוכנית סיוע במימון פיתוח תשתיות בשכונות חדשות וחיזוק שכונות ותיקות.
7. בתחום התחבורה כוללת התוכנית סיוע בשיפור תשתיות תחבורה עירוניות ובין עירוניות.

התוכנית כוללת את יישובי המגזר הבדואי המפורטים בנספח 1.

רשימת היישובים המפורטים בנספח 1 להחלטה זו כוללת את כל יישובי הבדואים בצפון, המורכבים מאוכלוסייה שהיא בדואית במלואה, וכן את המועצה המקומית בועינה-נוג'ידאת, המורכבת משני כפרים שהיו בעבר נפרדים (בועינה ונוג'ידאת), ואשר קרוב למחצית מאוכלוסייתה הכוללת (45%) היא בדואית.

מעבר ליישובים המנויים בנספח 1, ישנה עוד אוכלוסייה בדואית מצומצמת בצפון הארץ בשכונות המצויות במספר יישובים נוספים, יישובים בהם שיעור הבדואים נמוך משמעותית מהשיעורים

דלעיל: כ-20% מתושבי שפרעם הם בדואים, כ-15% מתושבי עילבון הם בדואים, וכ-5% מתושבי מעאר הם בדואים. יצויין כי שפרעם ומעאר נכללות בתוכנית החומש לפיתוח כלכלי של יישובים במגזרי המיעוטים, שאושרה בהחלטת ממשלה מס' 1539 מיום 21.3.2010. מעאר נהנית גם מסיוע בתחומים מסויימים בהתאם להחלטת ממשלה מס' 2861 מיום 13.2.2011 בנושא תוכנית פיתוח למגזר הדרוזי והצ'רקסי. מכל מקום, התוכנית המוצעת בהצעת החלטה זו מיועדת ליישובי הבדואים בצפון הכוללים אוכלוסיה בדואית בשיעור משמעותי וגבוה בהרבה כמתואר לעיל – וברובם המכריע של המקרים – בשיעור של 100%.

יצוין כי תוכנית הפיתוח המעוגנת בהחלטה זו מבקשת לעסוק באוכלוסייה הבדואית בצפון, זאת במובחן מהאוכלוסייה הבדואית בנגב אשר לה מאפיינים מיוחדים אחרים ואשר משרד ראש הממשלה שוקד על הכנת תוכנית פיתוח נפרדת עבורה, שגובשה בשים לב לצרכיה ומאפייניה, ועתידה לידון בממשלה בתקופה הקרובה.

לשם שלמות התמונה יצויין עוד כי שיעור נמוך מאד של בדואים אינו מתגורר באזורי הצפון או בנגב, בערים המעורבות, כגון בשכונת ג'ואריש ברמלה (אשר מקורם של התושבים הבדואים בה הוא בנגב).

כל היישובים המפורטים בנספח 1, למעט היישוב אבטין שבתחומי המועצה האזורית זבולון, נכללו גם בהחלטת ממשלה מס' 1060 מיום 13.12.2009, במסגרתה קבעה הממשלה אזורי ויישובים שייקבעו כאזורי עדיפות לאומית. מכל מקום, מאפייניו של המגזר הבדואי בצפון, כפי שפורטו בהצעת ההחלטה ובדברי ההסבר לה, הביאו ליצירת פערים בין היישובים הבדואים ותושביהם לבין יתר היישובים במדינת ישראל בכלל, ובכלל זה אלו שהוגדרו כאזורי עדיפות לאומית בהחלטה מס' 1060.

בנוסף, בהחלטת ממשלה מס' 2861 מיום 13.2.2011, הוחלט, בסעיף 23, לתקן את החלטה מס' 3855 (נ/24) מיום 28.7.2008, בעניין סבסוד הוצאות פיתוח תשתיות לבניה חדשה לחיילים משוחררים ביישובי מגזרי המיעוטים בצפון, כדלקמן: תוקף סעיף ב הוארך באופן שבמקום 31.12.2011 יבוא 31.12.2014. כמו כן, הוקמה ועדת, בראשות נציג משרד ראש הממשלה ובהשתתפות נציגי משרד הבינוי והשיכון ומשרד האוצר, לשם קביעת קריטריונים לאישור סבסוד פרויקטים למגורים בתנאים שונים מהאמור בסעיף ב' להחלטה מס' 3855 במקרים שבהם עלויות הפיתוח מהוות חסם בפני שיווק המגרשים. החלטה מס' 3855, כפי שתוקנה בהחלטה מס' 2861, תמשיך כמובן לחול על כל יישובי מגזרי המיעוטים. במסגרת הצעת ההחלטה מוצע להקצות תקציב נוסף, בסך 8 מלש"ח, לטובת סבסוד פרויקטים כאמור לעיל. בנוסף, יודגש כי אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מכל מנגנון סבסוד אחר, לרבות זה הקבוע בהחלטת ממשלה מס' 4107 מיום 9.8.05 ובהחלטת ממשלה מס' 378 מיום 13.8.06.

נתונים תומכי החלטה ומידע מחקרי

כאמור בדברי ההסבר ובפרק העדיפות הלאומית בגוף ההחלטה.

השפעות אפשריות להחלטה (כלכלה, חברה, סביבה וממשל)

ההחלטה צפויה לקדם את הכלכלה, הרווחה והרשויות המקומיות במגזר הבדואי בצפון ובכך להביא לצמצום פערים בין מצבן של הרשויות האמורות לכלל האוכלוסייה.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר התעשייה, המסחר והתעסוקה : מסכים

שר הרווחה והשירותים החברתיים : מסכים

שר הביטחון : מסכים

שר הבינוי והשיכון : מסכים

שר הפנים : טרם התקבלה עמדתו

שר התשתיות הלאומיות : מסכים

שר התחבורה והבטיחות בדרכים : מסכים

שר החינוך : מסכים

חלופות להצעת ההחלטה

לא רלוונטי.

הזיקה שבין ההצעה לבין יעדי הממשלה

ההחלטה מחזקת את ההוראה הקבועה בקווי הייסוד של הממשלה ה- 32: "לחתור לצדק חברתי על ידי צמצום הפערים החברתיים ומאבק בלתי מתפשר בעוני באמצעות חינוך, תעסוקה והגברת הסיוע לשכבות החלשות באוכלוסייה".

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 413 (ערב 12) מיום 30.8.2006

החלטת ממשלה מס' 2861 מיום 13.2.2011

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצ"ב.

מוגש על ידי ראש הממשלה
ועל ידי שר האוצר

ז' באייר התשע"א
11 במאי 2011

היועצת המשפטית

ירושלים, ז' אייר, תשע"א

11 מאי, 2011

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה: תכנית רב שנתית לפיתוח ולהעצמת היישובים הבדואים בצפון לשנים 2015-2011

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

מבוא

1. סעיף 151(א) לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט - 2009 (להלן: "החוק") קובע כי הממשלה רשאית להחליט כי אזור מסוים או יישוב מסוים הוא בעל עדיפות לאומית (להלן – "אזור עדיפות לאומית"); החלטה כאמור יכול שתהיה כללית ויכול שתהיה לגבי עניין מסוים או לתקופה מסוימת.
2. סעיף 151(ב) לחוק קובע כי לצורך קבלת החלטה לגבי אזור או יישוב כי הוא בעל עדיפות לאומית, רשאית הממשלה לשקול שיקולים שונים ובכללם, הצורך בצמצום פערים בין האזור או היישוב לבין אזורים או יישובים אחרים או בין קבוצות אוכלוסיה תושבות האזור או היישוב לבין קבוצות אוכלוסיה אחרות.
3. סעיף 152 לחוק קובע, בין היתר, כי הממשלה רשאית להחליט על מתן הטבות לאזור עדיפות לאומית בתחומי הפעילות השונים של הממשלה, ובמסגרת זו תחליט בדבר סוג ההטבות שיינתנו לאזור, הדרכים או האמצעים למתן ההטבות, התקופה שבה יינתנו ההטבות ואמות המידה לנתינתן, והכל באופן ההולם את נסיבות העניין. כמו כן הסעיף קובע כי התחומים שבהם יינתנו הטבות לאזורי עדיפות לאומית לפי סעיף זה וכן סוגי ההטבות, הדרכים, האמצעים ואמות המידה לנתינתן והתקופות שבהן יינתנו, יכול שיהיו שונים לגבי אזורי עדיפות לאומית שונים.
4. בהצעת ההחלטה מוצע להכריז על יישובי המגזר הבדואי בצפון, המפורטים בנספח 1 להצעת ההחלטה, כאזור עדיפות לאומית ולהפעיל בהם תוכנית רב שנתית להעצמה ופיתוח של היישובים, בשנים 2011-2015.
5. בהחלטת ממשלה מס' 413 (ערב/2) מיום 31.8.2006, אושרה תוכנית פיתוח רב שנתית לפיתוח יישובי המגזר הבדואי בצפון לשנים 2006-2009. בהחלטת ממשלה מס' 4209 מיום 6.11.08, הוארך תקופת ביצוע התוכנית הרב שנתית על פי החלטה מס' 413 עד לסוף שנת 2011 ללא תוספת תקציב. ההחלטות האמורות התקבלו לפני חקיקת החוק.
6. בהתאם לאמור בהצעת ההחלטה, מכלול הנסיבות המייחדות את המגזר הבדואי בצפון, והמאפיינים המובחנים שלו, הביאו ליצירת פערים בין היישובים הבדואים ותושביהם לבין יתר היישובים במדינת ישראל. לאור זאת, מוצע לקבוע כי יישובי המגזר הבדואי המפורטים בנספח 1 להצעת ההחלטה יהיו אזור עדיפות לאומית שתיושם בו תוכנית רב שנתית בשנים 2011-2015.
7. יצוין כי כאמור בהצעת ההחלטה, תוכנית הפיתוח המעוגנת בהצעת ההחלטה מיועדת לאוכלוסייה הבדואית בצפון, זאת במובחן מהאוכלוסייה הבדואית בנגב, אשר יש לה מאפיינים מיוחדים אחרים ואשר משרד ראש הממשלה שוקד על הכנת תוכנית פיתוח נפרדת

עבורה, בשים לב לצרכיה ומאפייניה. כאמור בהצעת ההחלטה, תוכנית נפרדת זו עתידה לידון בממשלה בתקופה הקרובה.

השיקולים לקביעת יישובי הבדואים בצפון כאזור עדיפות לאומית

8. בהתאם לאמור בהצעת ההחלטה, היא מתבססת על השיקול בדבר הצורך בצמצום פערים בין האזור או היישוב לבין אזורים או יישובים אחרים או בין קבוצות אוכלוסיה תושבות האזור או היישוב לבין קבוצות אוכלוסיה אחרות, כאמור בסעיף 151(ב)(5) לחוק.
  9. בהתאם לסעיף 151(ג) לחוק, החלטת הממשלה בדבר אזור עדיפות לאומית תהיה מנומקת ומבוססת על נתונים, ויפורטו בה מקור הנתונים והשיקולים שהביאו לקביעת היישוב כאזור עדיפות לאומית.
- עיקרי הנתונים התומכים המובאים בהצעת ההחלטה ובדברי ההסבר לה הם כדלקמן:
    - לאוכלוסיה הבדואית בצפון הארץ מאפיינים תרבותיים והיסטוריים ייחודיים המבחינים בינה לבין יתר מגורי האוכלוסיה בישראל, ובכלל זה בני מיעוטים אחרים. האוכלוסיה הבדואית בצפון חיה בקהילות סגורות השומרות על תרבותן הייחודית, תוך התבדלות משאר האוכלוסיה, לרבות אוכלוסיה המיעוטים. ככלל, בני הקהילה נשארים לגור בתוך כפריהם, ולא עוברים למקומות אחרים, מחשש לשלמות והישרדות הקהילה.
    - בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, האוכלוסיה הבדואית בישראל הנה אוכלוסיה צעירה בהשוואה לאוכלוסיות אחרות בישראל: הגיל החציון של הבדואים הוא 18.4 לעומת 18.9 בקרב המוסלמים, 24.6 אצל הדרוזים, 29 בקרב הנוצרים ו-29.3 במגזר היהודי. שיעור הילדים מתחת לגיל 14 באוכלוסיה הבדואית עמד בשנת 2006 על 56% לעומת 25.6% באוכלוסיה היהודית ו-42.3% באוכלוסיה המוסלמית ו-27% באוכלוסיה הנוצרית. על אף האמור, פעולות חינוכיות בלתי פורמאליות כמעט ולא מתקיימות עקב המשבר הכספי ברשויות והמצב הסוציו אקונומי של האוכלוסיה שמתקשה לשלם בעד הפעילויות האלה.
    - לכל 7 המועצות המקומיות הבדואיות הכלולות בתוכנית, מוצמד חשב מלווה על ידי משרד הפנים. מועצות מקומיות אלו מדורגות כולן באשכולות 2 ו-3 בהתאם למדד הכלכלי חברתי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (יתר יישובי הבדואים הנכללים בתוכנית הם בתחומן של מועצות אזוריות שאינן בדואיות).
    - הבעיה המרכזית המעכבת את התפתחות היישובים, במישור התכנוני והמוניציפאלי, ואשר משליכה במישרין על חיי התושבים, היא חוסר זמינות קרקעות לבניה, עלויות פיתוח גבוהות והיעדר פתרונות ביוב. חוסר זמינות הקרקעות נובעת מקשיים בקידום תוכניות תכנון ובניה וכן ממאפייניה המיוחדים של האוכלוסיה – קרי משיעור הגידול הטבעי של האוכלוסיה ומן מהעובדה שהבדואים מבקשים לשמור על קהילותיהם ובאופן כללי אינם עוזבים את יישוביהם. מאפיינים חברתיים ותרבותיים אלו משליכים במישרין על הקשיים בהתפתחות היישובים ועל הצורך בסיוע מיוחד להם.
    - בהצעת ההחלטה מובאים מכלול נתונים בדבר הפערים בתחום החינוך בין האוכלוסיה הבדואית למגזרים אחרים במדינה, המעידים על פערים, גם בהשוואה לאוכלוסיות מיעוטים אחרות. כך, אחוז הזכאים לבגרות בשנת 2010 לפי נתוני משרד החינוך, עמד על 32% במגזר הבדואי לעומת 66% במגזר היהודי, 35% במגזר הערבי ו-48% במגזר הדרוזי- צ'רקסי. כמו כן, ל-78.5% מכלל האוכלוסיה הבדואית אין תעודת בגרות. במגזר הערבי עומד שיעור האוכלוסיה ללא תעודת בגרות על 60% ובמגזר היהודי השיעור הוא 40%. בנוסף, אחוז האקדמאיים באוכלוסיה הבדואית עמד על 4% לעומת 7.6% במגזר הדרוזי, 11.6% במגזר הערבי ו-28% במגזר היהודי. אחוז הסטודנטים הבדואים עומד על 0.4% לעומת 9% באוכלוסיה הערבית ו-26% בקרב היהודים. אחוז הבדואים בעל תארים מתקדמים זעיר ביותר.
    - בתחום התעסוקה, על פי דו"ח שפרסם מרכז המחקר והמידע של הכנסת בשנת 2007, שיעור הנשים הבדואיות שאינן משתתפות בכוח העבודה מגיע ל-85% לעומת 78.9% בקרב הנשים הערביות ו-57% בקרב הנשים היהודיות. בקרב הגברים הבדואים, שיעור אלה שאינם משתתפים בכוח העבודה מגיע ל-47% לעומת 38% במגזר הערבי הכללי. בהצעת ההחלטה מובאים נתונים נוספים המעידים על מצבו הקשה של המגזר הבדואי

בתחום התעסוקה. בדברי ההסבר להצעת ההחלטה צויין כי בנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הבדואים נחשבים חלק מהאוכלוסייה המוסלמית בישראל ועל כן קיים קושי להציג נתונים השוואתיים לאוכלוסיות אחרות בחלק מן הפרמטרים.

- עוד צויין בדברי ההסבר להצעת ההחלטה, כי האוכלוסייה הבדואית קשרה את גורלה עם מדינת ישראל, דבר הבא לידי ביטוי בהתנדבות לשירות צבאי. אותם צעירים בדואים המתנדבים לצה"ל ומתגייסים לשלוש שנים לפחות, דוחים עקב כך לימודים אקדמאיים וכניסה לשוק העבודה. הדבר גורם להם לנחיתות מובנית מול אוכלוסיות מיעוטיות אחרות בהתמודדותם לאחר מכן בשוק העבודה, בין אם הפרטי ובין אם הציבורי, בין היתר בגלל אובדן השנים ובגלל הפער בניסיון מקצועי שמתרחב לאורך השנים אל מול מועמדים אחרים.
- בהתאם לאמור בהצעת ההחלטה, על מנת לצמצם את הפערים, תוך מתן אפשרות לאוכלוסייה הבדואית לשמור על מאפייניה המיוחדים, מוצע להכיר ביישובים שפורטו בנספח 1 להצעת ההחלטה כאזור עדיפות לאומית, ולהעניק להם את הסיוע המפורט בהצעה.

היישובים הנכללים בתוכנית

10. רשימת היישובים המפורטים בנספח 1 להצעת ההחלטה כוללת את כל יישובי הבדואים בצפון, המורכבים מאוכלוסייה שהיא בדואית במלואה, וכן את המועצה המקומית בועינה-נוג'ידאת, המורכבת משני כפרים שהיו בעבר נפרדים (בועינה ונוג'ידאת), ואשר קרוב למחצית מאוכלוסייתה הכוללת (45%) היא בדואית.
11. בהתאם לאמור בדברי ההסבר להצעת ההחלטה, מעבר ליישובים המנויים בנספח 1, ישנה עוד אוכלוסייה בדואית מצומצמת בצפון הארץ בשכונות המצויות במספר יישובים נוספים, יישובים בהם שיעור הבדואים נמוך משמעותית מהשיעורים דלעיל: כ-20% מתושבי שפרעם הם בדואים, כ-15% מתושבי עילבון הם בדואים, וכ-5% מתושבי מעא'ר הם בדואים. יצויין כי שפרעם ומעא'ר נכללות בתוכנית החומש לפיתוח כלכלי של יישובים במגזרי המיעוטים, שאושרה בהחלטת ממשלה מס' 1539 מיום 21.3.2010. מעא'ר נהנית גם מסיוע בתחומים מסויימים בהתאם להחלטת ממשלה מס' 2861 מיום 13.2.2011 בנושא תוכנית פיתוח למגזר הדרוזי והצ'רקסי. מכל מקום, התוכנית המוצעת בהצעת החלטה זו מיועדת ליישובי הבדואים בצפון הכוללים אוכלוסייה בדואית בשיעור משמעותי וגבוה בהרבה כמתואר לעיל, ובכל היישובים פרט לאחד – 100%.
12. לשם שלמות התמונה יצויין עוד כי שיעור נמוך מאד של בדואים אינו מתגורר באזורי הצפון או בנגב (שעבורם כאמור לעיל מתוכננת תוכנית נפרדת), כגון בשכונות מסוימות בערים מעורבות.
13. יצויין עוד כי כל היישובים המפורטים בנספח 1, למעט היישוב אבטין שבתחומי המועצה האזורית זבולון, נכללו גם בהחלטת ממשלה מס' 1060 מיום 13.12.2009, במסגרתה קבעה הממשלה אזורי ויישובים שייקבעו כאזורי עדיפות לאומית.

תוכנית הסיוע

14. התוכנית המוצעת מיועדת לתת מענה רב תחומי לקשיים הניצבים בפני המגזר, כאשר העקרונות המנחים של התוכנית ועיקרי הכלים לביצוע, אשר הינם גם בעלי זיקה לשיקולים לסווגם של יישובי הבדואים כאזור עדיפות לאומית, הם:

א. העצמת האוכלוסייה ביישובים הכלולים בתוכנית, תוך שימוש במכלול כלים לתמיכה ולחיזוק הקהילה והפרט בין היתר בתחומי החינוך, הרווחה, והתעסוקה. במסגרת זו מוצע, בין היתר, להקצות תקציבים לטובת בינוי כיתות וגני ילדים, לצורך צמצום פערים ומתן מענה לגידול הטבעי במספר הילדים; לבצע תוכנית לקידום ולתגבור החינוך במגזר הבדואי; לפעול להקמה ולשיקום מוסדות רווחה במגזר; לפעול לעידוד עסקים קטנים ובינוניים, להפעלת מרכזי הכשרה והכוון תעסוקתי ולקיום תוכניות להכשרה מקצועית; ולהפעיל ביישובים את פרויקט שיקום שכונות חברתי. עוד מוצע להקצות למשרד הביטחון תקציב לשם הפעלת מבחני תמיכה לצורך הנצחה קבוצתית של חללי מערכות ישראל, זאת בנוסף לתקציבים אחרים המיועדים לטובת העניין. מימוש התקציב מותנה בכך שמבחני התמיכה הרלוונטיים של משרד הביטחון יתוקנו

כך שהתחום הרלוונטי ייתמך במבחני תמיכה נפרדים. תיקון המבחנים יעשה בהתאם לסעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, תוך התייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה, כמתחייב.

- ב. העצמת הרשויות המקומיות הכלולות בתוכנית, ובכלל זה פיתוח תשתיות ביוב; הקמה ושיקום של מבני ציבור; והקמת, שיפוץ ואחזקת מבני דת, בתי תפילה, בתי לוויית ובתי קברות. יצויין כי פעילות אחרונה זו מבוצעת כיום על ידי משרד הפנים בדרך של תמיכות למוסדות ציבור, לפי סעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, וככל שמשרד הפנים יחליט שהקצאת הכספים תמשיך להתבצע ישירות למוסדות ציבור כמשמעותם בחוק הנ"ל, היא תבוצע בהתאם למבחני תמיכה כאמור.
- ג. סיוע בתחומי התכנון, התחבורה והדיוור, הכולל הקצאת תקציבים לתכנון מפורט; שיפור ופיתוח תשתיות תחבורה; ופיתוח שכונות ותיקות, זאת בהתאם לקריטריונים הקיימים במשרד הבינוי והשיכון.

15. נוסף לכל האמור לעיל, בהחלטת ממשלה מס' 3855 מיום 28.7.2008, נקבעו הוראות בדבר סבסוד הוצאות פיתוח תשתיות לבניה חדשה לחיילים משוחררים בישובי מגזרי המיעוטים בצפון (דרוזים, צ'רקסים, בדואים וערבים). בהחלטת ממשלה מס' 2861 מיום 13.2.2011 תוקנה החלטה מס' 3855 הנ"ל כך שתוקף סעיף ב' בה הוארך עד ליום 31.12.2014. כמו כן, נקבע שתוקם ועדת חריגים, בראשות נציג משרד ראש הממשלה ובהשתתפות נציגי משרד הבינוי והשיכון ומשרד האוצר, שבסמכותה לאשר סבסוד פרויקטים למגורים במקרים שבהם עלויות הפיתוח מהוות חסם בפני שיווק המגרשים. החלטה מס' 3855, כפי שתוקנה בהחלטה מס' 2861, חלה על כל יישובי מגזרי המיעוטים בצפון. בהצעת ההחלטה הנדונה מוצע להקצות תקציב נוסף לטובת סבסוד פרויקטים כאמור לעיל.

16. יצויין כי בהתאם לסעיף 152 לחוק, על הממשלה לשקול, ככל שהדבר נוגע לעניין, ובאופן ההולם את נסיבותיו, את שיעור ההכנסות מתוך פוטנציאל ההכנסות של האזור או הישוב. בענייננו, ולנוכח הנתונים שביסוד הצעת ההחלטה נראה כי לא מתקיימות הנסיבות שבגינן יש להביא בחשבון פרמטרים אלו.

כללי

17. הוצאת התוכנית אל הפועל תעשה בהתאם לתוכניות עבודה שיכינו המשרדים הממשלתיים השונים, ואשר יתואמו עם משרד ראש הממשלה. במסגרת הכנת תוכניות עבודה או עדכון ובעת הוצאתן אל הפועל יקבלו המשרדים, על פי הנדרש בנסיבות העניין, לוווי משפטי מהיועצים המשפטיים של משרדיהם.

18. מימושם של כלי הסיוע על ידי משרדי הממשלה השונים יעשה בכפוף להוראות כל דין החל על העניין.

מבלי לגרוע מכלליות האמור מובהר כי פעולות שביצוען מחייב התקשרות עם צדדים שלישיים, ובכלל זה המיזם המתוכנן עם הגיוינט כאמור בסעיפים 8 להצעת ההחלטה, כפופים לאישור הגורמים המוסמכים בהתאם לחוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992 ותקנותיו. כמו כן, פעולות הנעשות בדרך של מתן תמיכות, יעשו בהתאם למבחני תמיכה לפי סעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985. כאמור לעיל, בכל הנוגע להנצחה קבוצתית של חללי מערכות ישראל, כאמור בסעיף 5 להצעת ההחלטה, הדבר מותנה בביצוע תיקונים במבחני התמיכה.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

בשים לב לאמור לעיל בפרק ההיבטים המשפטיים, ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה הועברה להתייחסות כל היועצים המשפטיים הרלוונטיים. היועצים המשפטיים של משרד הביטחון, משרד הבינוי והשיכון, משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, משרד הפנים והמשרד לפיתוח הנגב והגליל הודיעו כי אין להם הערות בהיבטים המשפטיים. הערות היועצת המשפטית של

הרשות הממשלתית למים ולביוב הוטמעו בהצעת ההחלטה. הערות הלשכה המשפטית של משרד התמ"ת הוטמעו ברובן בהצעת ההחלטה, תוך ליבון בין גורמי המקצוע של המשרדים. יתר הלשכות המשפטיות לא העבירו הערותיהם עד למועד הפצת הצעת ההחלטה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את הצעת ההחלטה:
מאשרת, בהסכמת היועץ המשפטי של משרד האוצר, כי אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

ב ב ר כ ה ,
יעל כהן, עו"ד
סגנית בכירה ליועצת המשפטית

מזכירות הממשלה

החלטה מס. ערב/2 של ועדת שרים לענייני המגזר הלא-יהודי מיום 15.08.2006 אשר צורפה לפרוטוקול החלטות הממשלה וקבלה תוקף של החלטת ממשלה ביום 31.08.2006 ומספרה הוא 413(ערב/2).

תכנית רב-שנתית (לשנים 2006-2009) לפיתוח ישובי
המגזר הבדואי בצפון" 413(ערב/2).

מ ח ל י ט י ס (4 קולות בעד; 3 - נגד):

לאשר את התוכנית הרב-שנתית (לשנים 2006-2009)
לפיתוח ישובי המגזר הבדואי בצפון כדלקמן:

1. כללי

א. ממשלת ישראל רואה חובה לעצמה לפעול למתן
תנאים שווים והוגנים למגזר הבדואי בצפון
בתחום החברתי-כלכלי ובפרט בתחומי החינוך,
הדיור והתעסוקה.

ב. הממשלה תפעל לפיתוח ולקידום חברתי-כלכלי של
יישובי המגזר הבדואי בצפון, בהתאם לתכנית
שתפורט להלן.

ג. התכנית גובשה על ידי משרד ראש הממשלה בשיתוף
עם נציגי הרשויות הבדואיות בצפון.

ד. לאור כוונת הממשלה להביא תכנית מקיפה לשיקום
אזור חיפה והצפון, תשולב החלטה זו במסגרת
התוכנית, לכשתתקבל, בהתאמות הנדרשות.

2. עיקרי התכנית:

א. תכנית הפיתוח ליישובי המגזר הבדואי בצפון
תהיה לשנים 2006-2009.

ב. ההיקף הכספי של התכנית לשנים 2006-2009
יסתכם ב-318.20 מליון ש"ח.

ג. מקורות התקציב יהיו כדלהלן:

המקורות התקציביים של המשרדים - 178.2 מליון
ש"ח. תקציב סיוע למגזר הלא-יהודי במשרד ראש
הממשלה - 140.0 מליון ש"ח.

ד. יישובי המגזר הבדואי בצפון שייכללו בתכניות
המפורטות להלן יהיו בהתאם לרשימה בנספח 1.

מזכירות הממשלה

3. משרד הפנים:

משרד הפנים יקצה ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן סך של 23.0 מליון ש"ח לפיתוח המגזר הבדואי, ובנוסף יקצה ממקורותיו תקציבי פיתוח לפי סעיף ה שלהלן:

א. פיתוח כללי של יישובי המגזר הבדואי בצפון באופן יחסי לגודל האוכלוסייה:

משרד הפנים יקצה מתקציבי הפיתוח שלו, תקציבים לפיתוח כללי של יישובי המגזר הבדואי בצפון לפי נוסחת ההקצאה הקיימת במשרד הפנים בכל אחת מהשנים 2009-2006.

ב. שיפוץ ואחזקה של מבני דת ביישובי המגזר הבדואי בצפון.

משרד הפנים יקצה 8 מליון ש"ח, ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן, לצורך שיפוץ ואחזקה של מבני דת ביישובי המגזר הבדואי בצפון, 2 מליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2009-2006.

מקורות המימון:

מקורות המימון חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה

סה"כ	2009	2008	2007	2006	
4.0	1.0	1.0	1.0	1.0	משרד הפנים
4.0	1.0	1.0	1.0	1.0	משרד ראש הממשלה
8.0	2.0	2.0	2.0	2.0	סה"כ

ג. מתן סיוע כספי לצורך עידוד הקמתם של תאגידי מים:

משרד הפנים יקצה 9 מליון ש"ח, ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן, לצורך עידוד הקמתם של תאגידי מים מכוח חוק תאגידי מים וביוב, התשס"א-2001, 3 מליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2009-2007.

מקורות המימון:

מקורות המימון חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה

סה"כ	2009	2008	2007	2006
------	------	------	------	------

מזכירות הממשלה

4.0	1.0	1.0	1.0	1.0	משרד הפנים
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	משרד ראש הממשלה
4.0	1.0	1.0	1.0	1.0	סה"כ

ה. השתתפות במענק תמיכה להנצחה קבוצתית של חללי מערכות ישראל.

משרד הפנים יעביר למשרד הביטחון, במסגרת החלטה זו, סך כולל של 2 מליון ש"ח לצורך הפעלת מבחני התמיכה של משרד הביטחון, לצורך הנצחה קבוצתית של חללי מערכות ישראל, זאת בנוסף לתקציבים אחרים המוקצים לטובת העניין.

מקורות המימון:

מקורות המימון	חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה				סה"כ
	2006	2007	2008	2009	
משרד הפנים	0.5	0.5	0.5	0.5	2.0
משרד ראש הממשלה	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
סה"כ	0.5	0.5	0.5	0.5	2.0

4. משרד הרווחה:

משרד הרווחה יקצה ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן סך של 8.0 מליון ש"ח לפיתוח המגזר הבדואי בצפון, 2 מליון בממוצע בכל אחת מהשנים 2006-2009:

א. השלמת פרויקטים קיימים של משרד הרווחה:

משרד הרווחה יקצה 2 מליון ש"ח, ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן, לצורך השלמת פרויקטים קיימים של משרד הרווחה, 0.5 מליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2006-2009.

מקורות המימון:

מקורות המימון	חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה				סה"כ
	2006	2007	2008	2009	

מזכירות הממשלה

2.0	0.5	0.5	0.5	0.5	משרד הרווחה
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	משרד ראש הממשלה
2.0	0.5	0.5	0.5	0.5	סה"כ

ב. הקמה, בניה ותחזוקה שוטפת של מוסדות רווחה:

משרד הרווחה יקצה 6 מליון ש"ח, ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן, לצורך הקמה, בניה ותחזוקה שוטפת של מוסדות רווחה לרבות מועדוניות לקשישים, אנשים בעלי מוגבלויות ועוד, 1.5 מליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2009-2006.

מקורות המימון:

חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה					מקורות המימון
סה"כ	2009	2008	2007	2006	
4.0	1.0	1.0	1.0	1.0	משרד הרווחה
2.0	0.5	0.5	0.5	0.5	משרד ראש הממשלה
6.0	1.5	1.5	1.5	1.5	סה"כ

5. משרד הבינוי והשיכון:

משרד הבינוי והשיכון יקצה, ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן, סך של 49.5 מליון ש"ח לפיתוח המגזר הבדואי בצפון, 12.38 מליון בממוצע בכל אחת מהשנים 2009-2006, בנוסף מינהל מקרקעי ישראל יקצה 16 מליון ש"ח באותן שנים, בהתאם למפורט להלן:

א. בניית והשלמת מוסדות ציבור:

משרד הבינוי והשיכון יקצה 12.0 מליון ש"ח לצורך השתתפות בבניית מוסדות ציבור בתחומי תרבות, חברה וספורט, 3 מליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2009-2006.

מקורות המימון:

חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה					מקורות המימון
סה"כ	2009	2008	2007	2006	

מזכירות הממשלה

6.0	1.5	1.5	1.5	1.5	משרד הבינוי והשיכון
6.0	1.5	1.5	1.5	1.5	משרד ראש הממשלה
12.0	3.0	3.0	3.0	3.0	סה"כ

- משרד הבינוי והשיכון יקבע את פרוגרמת מבני הציבור, יאשר את תכניות העבודה של הישובים וירכז את ביצוע בניית המבנים.

ב. השלמת פיתוח שכונות ותיקות:

משרד הבינוי והשיכון יקצה 24 מליון ש"ח, ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן, לצורך השלמת פיתוח שכונות ותיקות, בכלל זה פיתוח תשתיות חדשות והשבחה של תשתיות קיימות, 6 מליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2009-2006.

מקורות המימון:

חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה					מקורות המימון
סה"כ	2009	2008	2007	2006	
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	משרד הבינוי והשיכון
24.0	6.0	6.0	6.0	6.0	משרד ראש הממשלה
24.0	6.0	6.0	6.0	6.0	סה"כ

ג. שיקום שכונות חברתי - העצמה של הקהילה:

משרד הבינוי והשיכון יקצה 13.5 מליון ש"ח, ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן, לצורך שיקום שכונות חברתי המיועד להעצמה של הקהילה, 3.5 מליון ש"ח בשנים 2008-2006 ו- 3.0 מליון ש"ח בשנת 2009.

מקורות המימון:

חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה					מקורות המימון
סה"כ	2009	2008	2007	2006	

מזכירות הממשלה

0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	משרד הבינוי והשיכון
13.5	3.0	3.5	3.5	3.5	משרד ראש הממשלה
13.5	3.0	3.5	3.5	3.5	סה"כ

- משרד הבינוי והשיכון ינהל את פרויקט שיקום השכונות החברתי וירכז את ביצוע בניית המבנים.

- חלוקת המשאבים, קביעת סדרי העדיפויות וקביעת תכניות העבודה ייעשו בתיאום מלא עם משרד ראש הממשלה.

ד. מינהל מקרקעי ישראל - פיתוח מגרשים ביישובי הקבע של המגזר הבדואי בצפון בתמורה לפינוי הבית בפזורה בהמשך להחלטת הממשלה מס' 1403.

מינהל מקרקעי ישראל יקצה 8 מליון ש"ח, ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן, לצורך פיתוח מגרשים ביישובי הקבע של המגזר הבדואי בצפון בתמורה לפינוי הבית בפזורה בהמשך להחלטת הממשלה הקודמת מס' 1403 מיום 27.1.2004, 2 מליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2009-2006.

מקורות המימון:

מקורות המימון	חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה				
	2006	2007	2008	2009	סה"כ
ממ"י	2.0	2.0	2.0	2.0	8.0
משרד ראש הממשלה	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
סה"כ	2.0	2.0	2.0	2.0	8.0

ה. מינהל מקרקעי ישראל - השלמת הכנת תוכניות מפורטות וקידום תוכניות איחוד וחלוקה.

מינהל מקרקעי ישראל יקצה 8 מליון ש"ח, ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן, לצורך השלמת תוכניות מפורטות וקידום תוכניות איחוד וחלוקה, 2 מליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2009-2006.

מזכירות הממשלה

מקורות המימון:

מקורות המימון	חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה				
	2006	2007	2008	2009	סה"כ
ממ"י	1.0	1.0	1.0	1.0	4.0
משרד ראש הממשלה	1.0	1.0	1.0	1.0	4.0
סה"כ	2.0	2.0	2.0	2.0	8.0

6. תעשייה מסחר ותעסוקה:

משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה יקצה ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן סך של 21.0 מליון ש"ח לפיתוח המגזר הבדואי בצפון:

א. פיתוח ותכנון תשתיות באזורי תעשייה:

משרד התמ"ת יקצה 6 מליון ש"ח, ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן, לצורך פיתוח והרחבה של אזורי תעשייה קיימים, הקמת אזורי תעשייה חדשים, תמיכה באזורי תעשייה הנמצאים בשלבי הקמה, שילוב יישובי המגזר הבדואי בצפון באזורי תעשייה קיימים בכפוף לבדיקות מקצועיות של משרד התמ"ת, 2 מליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2007-2009. התקציב המפורט להלן הינו בנוסף לכל החלטת ממשלה קודמת ו/או עתידית אשר תתקבל בנושא זה.

מקורות המימון:

מקורות מימון	חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה				
	2006	2007	2008	2009	סה"כ
משרד תמ"ת	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
משרד ראש הממשלה	0.0	2.0	2.0	2.0	6.0
סה"כ	0.0	2.0	2.0	2.0	6.0

ב. הכשרה מקצועית:

משרד התעשייה המסחר והתעסוקה יקצה 4 מליון ש"ח, ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן, לצורך הכשרה מקצועית לכ-500 תלמידים במסגרת התכניות הקיימות במשרד התמ"ת, 1 מליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2006-2009.

מזכירות הממשלה

מקורות המימון:

מקורות המימון	חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה				
	2009	2008	2007	2006	סה"כ
משרד תמ"ת	1.0	1.0	1.0	1.0	4.0
משרד ראש הממשלה	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
סה"כ	1.0	1.0	1.0	1.0	4.0

ג. עידוד עסקים במגזר הבדואי בצפון:

במסגרת מסלול התעסוקה, משרד התעשייה המסחר והתעסוקה יקצה 4 מיליון ש"ח ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן, לצורך עידוד הקמת עסקים במגזר הבדואי בצפון, 2 מיליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2009-2006.

מקורות המימון:

מקורות המימון	חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה				
	2009	2008	2007	2006	סה"כ
משרד תמ"ת	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
משרד ראש הממשלה	1.0	1.0	1.0	1.0	4.0
סה"כ	1.0	1.0	1.0	1.0	4.0

ד. עידוד יצירת מקומות תעסוקה חדשים:

משרד התמ"ת יקצה 7 מיליון ש"ח, ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן, לצורך עידוד יצירת מקומות תעסוקה חדשים במסגרת מסלול תעסוקה, כמפורט להלן.

מקורות המימון:

מקורות המימון	חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה				
	2009	2008	2007	2006	סה"כ

מזכירות הממשלה

7.0	2.0	2.0	2.0	1.0	משרד תמ"ת
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	משרד ראש הממשלה
7.0	2.0	2.0	2.0	1.0	סה"כ

7. משרד התיירות:

ממשלת ישראל רואה חשיבות עליונה לעידוד התיירות ביישובי המגזר הבדואי בצפון אשר תביא לקידום היישובים האלה מבחינה תעסוקתית וחברתית.

משרד התיירות יקצה ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן סך של 16.5 מליון ש"ח לפיתוח המגזר הבדואי בצפון:

התכנית	חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה				
	2006	2007	2008	2009	סה"כ
פיתוח מוצרים תיירותיים (חמ"ת)	2.2	2.7	2.7	2.7	10.3
סיוע בהקמת חדרי אירוח	0.0	1.0	1.0	1.0	3.0
חממות והכשרה	0.3	0.3	0.3	0.3	1.2
שיווק ומיתוג התיירות הכפרית	0.0	0.5	0.5	0.5	1.5
תכנון בית מורשת הבדואי (*)	0.0	0.5	0.0	0.0	0.5
סה"כ	2.5	5.0	4.5	4.5	16.5

(*) העברת התקציב לצורך תכנית זו כפופה לאישור הצוות הבינמשרדי שיוקם בהתאם לסעיף 13 להלן ובכפוף לאישור היועצים המשפטיים של המשרדים הממשלתיים הרלוונטיים.

מקורות המימון:

מקורות המימון	חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה				
	2006	2007	2008	2009	סה"כ

מזכירות הממשלה

6.0	1.5	1.5	1.5	1.5	משרד התיירות
10.5	3.0	3.0	3.5	1.0	משרד ראש הממשלה
16.5	4.5	4.5	5.0	2.5	סה"כ
-----					

8. משרד החקלאות ופיתוח הכפר:

א. סלילת דרכים חקלאיות ושדרוג מערכות הולכת המים:

משרד החקלאות ופיתוח הכפר יקצה, ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן, בשנים 2006-2009, סכום של 8.2 מליון ש"ח לצורך סלילת דרכים חקלאיות ושדרוג מערכות הולכת המים לשטחים חקלאיים, גידור שטחי מרעה טבעי, הוצאת בע"ח ועוד.

מקורות המימון:

מקורות המימון	חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה				סה"כ
	2006	2007	2008	2009	
משרד חקלאות	0.3	0.3	0.3	0.3	1.2
משרד ראש הממשלה	2.0	2.0	1.5	1.5	7.0
סה"כ	2.3	2.3	1.8	1.8	8.2

ב. משרד החקלאות ופיתוח הכפר יאשר את העברת הסיוע הכספי בהתאם לכללים הנהוגים במינהלת ההשקעות בחקלאות.

9. משרד התחבורה והבטיחות בדרכים:

ביצוע מערכות כבישים פנימיות:

משרד התחבורה והבטיחות בדרכים יקצה ממקורות המימון המפורטים בטבלה שלהלן סך של 60 מליון ש"ח לצורך פיתוח כבישים, דרכי גישה ודרכים פנימיות, 15 מליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2006-2009:

מקורות המימון:

מקורות המימון	חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה				סה"כ
	2006	2007	2008	2009	

מזכירות הממשלה

48.0	12.0	12.0	12.0	12.0	משרד התחבורה
12.0	3.0	3.0	3.0	3.0	משרד ראש הממשלה
60.0	15.0	15.0	15.0	15.0	סה"כ
-----					

10. משרד החינוך:

משרד החינוך יקצה ממקורות המימון המפורטים
בטבלה שלהלן סך של 108.0 מליון ש"ח לפיתוח
המגזר הבדואי בצפון בתחום החינוך, בהתאם למפורט
להלן:

א. בניית כיתות במגזר הדרוזי והצ'רקסי:

משרד החינוך יקצה ממקורות המימון המפורטים
בטבלה שלהלן סך של 44.0 מליון ש"ח לבניית
כיתות במגזר הבדואי בצפון, 11.0 מליון ש"ח
בכל שנה מהשנים 2006-2009:

מקורות המימון:

מקורות המימון					חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה
2006	2007	2008	2009	סה"כ	
11.0	11.0	11.0	11.0	44.0	משרד החינוך
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	משרד ראש הממשלה
11.0	11.0	11.0	11.0	44.0	סה"כ

ב. תוכנית פדגוגית:

משרד החינוך יקצה ממקורות המימון המפורטים
בטבלה שלהלן סך של 108.0 מליון ש"ח לביצוע
התוכנית הפדגוגית שלהלן:

התכנית חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה

2006	2007	2008	2009	סה"כ
------	------	------	------	------

מזכירות הממשלה

24.0	6.00	6.00	6.00	6.00	קידום הישגים לימודיים
5.2	1.30	1.30	1.30	1.30	קידום חינוך מדעי
8.0	2.0	2.0	2.0	2.0	הכשרה ופיתוח מקצועי לעובדי הוראה
16.0	4.0	4.0	4.0	4.0	חינוך בלתי פורמלי
4.0	1.00	1.00	1.00	1.00	פיתוח תכניות לימודים וחומרי למידה
0.8	0.2	0.2	0.2	0.2	תקני פיקוח בגני ילדים
6.0	1.5	1.5	1.5	1.5	חינוך מיוחד
64.0	16.0	16.0	16.0	16.0	סה"כ

מקורות המימון:

מקורות המימון					חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה
סה"כ	2009	2008	2007	2006	
76.0	19.0	19.0	19.0	19.0	משרד החינוך
32.0	8	8	8	8	משרד ראש הממשלה
108	27.0	27.0	27.0	27.0	סה"כ

11. משרד הבריאות:

משרד הבריאות יקצה ממקורות המימון המפורטים
בטבלה שלהלן סך של 6.0 מליון ש"ח לצורך השלמת
ההקמה והפיתוח של מערך השירותים הבריאותיים
בישובי המגזר הבדואי בצפון, 1.5 מליון ש"ח
בממוצע בכל אחת מהשנים 2009-2006:

א. הקמת תחנות לבריאות המשפחה:

מקורות המימון					חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה
סה"כ	2009	2008	2007	2006	

מזכירות הממשלה

0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	משרד הבריאות
4.0	1.0	1.0	1.0	1.0	משרד ראש הממשלה
4.0	1.0	1.0	1.0	1.0	סה"כ

ב. אחזקת תחנות בריאות המשפחה:

משרד הבריאות יקצה ממקורות המימון המפורטים
בטבלה שלהלן סך של 2 מליון ש"ח לצורך אחזקתם
השוטפת של התחנות לבריאות המשפחה, 0.5 מליון
ש"ח בכל אחת מהשנים 2009-2006:

מקורות המימון:

מקורות המימון					חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח בכל שנה
סה"כ	2009	2008	2007	2006	
2.0	0.5	0.5	0.5	0.5	משרד הבריאות
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	משרד ראש הממשלה
2.0	0.5	0.5	0.5	0.5	סה"כ
-----					

12. משרד ראש הממשלה - הרשות לקידום מעמד האישה

משרד ראש הממשלה יקצה כ- 2 מליון ש"ח בשנים
2009-2006 למשרד ראש הממשלה - הרשות לקידום
מעמד האישה. הפעילויות שיבוצעו הן כדלהלן:

התוכנית חלוקה תקציבית במיליוני ש"ח כנית בכל שנה

2006	2007	2008	2009	סה"כ
------	------	------	------	------

מזכירות הממשלה

0.16	-	-	0.08	0.08	סקר מקיף לבחינת הצרכים של האשה במגזר הבדואי
0.5	0.15	0.15	0.10	0.10	עידוד השכלה והכשרה מקצועית באמצעות מילגות להרחבת ההשכלה
0.2	0.05	0.05	0.05	0.05	רכזת למגזר הדרוזי והצ'רקסי
0.16	0.04	0.04	0.04	0.04	הכשרה וחונכות למנהיגות "סוכנות שינוי" להנחלת המודעות הציבורית לנושא מעמד האשה במגזר הבדואי
0.5	0.13	0.13	0.12	0.12	הכשרת קבוצת נשים שיהוו פוטנציאל להמשך - הכשרה תינתן לקבוצות בנות 25-30 נשים
0.5	0.13	0.13	0.12	0.12	פורום נשים בשילוב נשים יהודיות (כנסים ימי עיון)
2.02	0.5	0.5	0.51	0.51	סה"כ

13. משרד ראש הממשלה

א. צוות בינמשרדי, בראשות ראש אגף תאום ובקרה במשרד ראש הממשלה ובהשתתפות משרד האוצר ונציגי המשרדים לפי הצורך, ינהל את המעקב והבקרה על אופן יישום התכניות שיוכנו על ידי משרדי הממשלה הרלוונטיים.

ב. קביעת סדרי העדיפויות לצורך הקצאת המשאבים לתכניות המפורטות לעיל, תיעשה בתיאום מלא בין המשרד הרלוונטי לבין משרד ראש הממשלה.

נספח מס' 1

האוכלוסייה הבדואית בישראל

מס' היישוב	מספר התושבים (באלפים)	סוג היישוב התושבים הבדואים ביישוב	אחוז מעמד מוניציפאלי
------------	-----------------------	-----------------------------------	----------------------

מזכירות הממשלה

מועצה מקומית	100%	בדואי	4.5	1. כעביה- טבאש חג' אג'רה
מועצה מקומית	100%	בדואי	6.0	2. ביר אלמכסור
מועצה מקומית	100%	בדואי	6.5	3. בית זרזיר
מועצה מקומית	100%	בדואי	6.5	4. בסמת טבעון
מועצה מקומית	100%	בדואי	5.0	5. שבלי אום אלע'נם
מועצה מקומית	100%	בדואי	6.0	6. טובא- זנגריה
מועצה מקומית	45%	מעורב	6.5	7. בועינה- נג'ידאת
מועצה אזורית אלבטוף	100%	בדואי	2.0	8. רמת אלהיב
מועצה אזורית אלבטוף	100%	בדואי	1.5	9. ואדי אלחמאם
מועצה אזורית זבולון	100%	בדואי	2.5	10. אבטין
מועצה אזורית זבולון	100%	בדואי	1.0	11. ח'ואלד
מועצה אזורית עמק יזרעאל	100%	בדואי	0.5	12. סואעד חמירה
מועצה אזורית עמק יזרעאל	100%	בדואי	1.0	13. מנשיית זבדה
מועצה אזורית משגב	100%	בדואי	3.0	14. ואדי סלאמה

מזכירות הממשלה

מועצה אזורית עמק יזרעאל	100%	בדואי	0.5	חסניה	.15
מועצה אזורית עמק יזרעאל	100%	בדואי	0.3	ראס אלעין	.16
מועצה אזורית עמק יזרעאל	100%	בדואי	1.0	כמאנה	.17
מועצה אזורית עמק יזרעאל	100%	בדואי	0.8	דמידה	.18
מועצה אזורית עמק יזרעאל	100%	בדואי	0.5	ערב אל נעים	.19
מועצה אזורית מטה אשר	100%	בדואי	1.5	ערב אל עראמשה	.20

סה"כ 57.1
"=====

מזכירות הממשלה

החלטה מס. 2861 של הממשלה מיום 13.02.2011.

"2861. תכנית רב-שנתית לפיתוח להעצמת ביישובים הדרוזים
והצ'רקסים לשנת 2011-2014

מ ח ל י ט י ס (פה אחד):

בהמשך להחלטת הממשלה מס' 412(ערב/1) מיום
31.8.2006, ולאור המאפיינים הייחודיים של
האוכלוסייה הדרוזית והצ'רקסית כמפורט בגוף החלטה
זו:

1. להפעיל תוכנית רב שנתית לפיתוח ולהעצמת
היישובים הדרוזים והצ'רקסים בשנים 2011-2014
בהתאם לעקרונות המפורטים להלן:

א. להעצים את האוכלוסייה ביישובים הכלולים
בתוכנית, ולצורך כך, בין היתר, לעשות שימוש
בשורה של כלים לתמיכה ולחיזוק הקהילה והפרט
בתחומי החינוך, הרווחה, הדיוור, התעסוקה
והדת;

ב. להעצים את הרשויות המקומיות הכלולות בתוכנית
ולצורך כך, בין היתר, לפעול לפיתוח פעילויות
כלכליות ביישובים, לחיזוק אזורי תעשיה
ולחיזוק התיירות ואתרי מורשת;

ג. לשפר את התשתית התכנונית והפיזית של
היישובים והרשויות הכלולים בתוכנית זו,
ולצורך כך, בין היתר, לפעול להכנת תוכניות
מתאר ותוכניות מפורטות, להקים מבני ציבור
ולפתח את תשתיות התחבורה.

2. יישובי המגזר הדרוזי והצ'רקסי הכלולים בתוכנית
זו יהיו כאמור ברשימה המסומנת כנספח 1 בסיפא של
החלטה זו.

מזכירות הממשלה

פרטי התוכנית יהיו כדלקמן:

העצמת וחיזוק האוכלוסייה -

3. להורות למשרד החינוך, בהמשך להחלטת הממשלה מס' 1410 מיום 18.3.2007 בנושא בניית כיתות לימוד, להקצות סך של 50 מלש"ח מתקציבו, לבניית כיתות וגני ילדים במגזר הדרוזי והצ'רקסי; זאת, לצורך צמצום פערים וכמענה לגידול הטבעי במספר התלמידים.

4. להורות למשרד החינוך להשלים, בתוך 45 יום, ובתאום עם משרד ראש הממשלה, הכנת תוכנית לקידום ולתגבור החינוך במגזר הדרוזי-צ'רקסי. במסגרת זו יוכל המשרד לפעול, בין היתר, ביחס לגילאים בכל הרצף החינוכי, מהחינוך הקדם יסודי, לרבות צירוף ילדים לגני ילדים לגילאי 3-4, עד החינוך העל יסודי, ולרבות תכניות להנגשת השכלה גבוהה והשכלת מבוגרים, וכן לחינוך הפורמלי והלא פורמלי ולפיתוח מקצועי של עובדי הוראה. היקף התוכנית יעמוד על 124 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים, וימומן מהמקורות הבאים:

א. משרד ראש הממשלה יעביר למשרד החינוך סך של 68 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים;

ב. משרד החינוך יקצה לתוכנית סך של 56 מלש"ח מתקציבו, בפריסה על פני ארבע שנים. למניעת כפל תקצוב, יובהר שחלק מהסעיפים הצפויים להיכלל בתוכנית כבר שולבו בבסיס תקציב משרד החינוך לשנים 2011-2012. לפיכך, ככל שפריט בתוכנית הוכלל כבר, באותו היקף כספי, לאותה מטרה ולאותו פרק זמן בבסיס התקציב, כאמור, יראו אותו כאילו תוקצב במסגרת התוכנית.

5. להורות למשרד ראש הממשלה להתקשר, בכפוף לכל דין, במיזם עם ג'וינט ישראל, להקמתם ולהפעלתם של "מרכזי נעורים" ביישובים הדרוזים והצ'רקסים, בהתאם למתווה שגובש בין משרד ראש הממשלה לבין הג'וינט. מרכזים אלה יפעלו להעצמת בני הנוער ואוכלוסיית הצעירים הדרוזים והצ'רקסים, על-ידי פיתוח מנהיגות, חיזוק ההתנדבות והמעורבות החברתית, שיפור הישגים לימודיים, חינוך למצוינות, מתן מענה לנוער בסיכון ועשייה למען החברה והסביבה. המיזם ילווה על ידי ועדת היגוי בהשתתפות נציגי משרד ראש הממשלה, משרד החינוך, ג'וינט ישראל וגורמים נוספים כפי שמשרד ראש הממשלה ימצא לנכון. היקף המיזם יעמוד על 32 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים, מהמקורות התקציביים הבאים:

א. משרד ראש הממשלה יקצה למיזם סך של 16 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים;

מזכירות הממשלה

ב. המשרד לפיתוח הנגב והגליל יקצה למיזם סך של 8 מלש"ח מתקציבו, בפריסה על פני ארבע שנים;

ג. כמו כן, הממשלה רושמת לפניה את התחייבות ג'וינט ישראל להקצות 8 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים, למטרה זו.

6. להורות למשרד הרווחה והשירותים החברתיים לפעול להקמת ולשיקום מוסדות רווחה במגזר הדרוזי והצ'רקסי, בהתאם לתוכנית שהוגשה למשרד ראש הממשלה בינואר 2011, בהיקף כספי של 16 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים. למען הסר ספק, תקציב זה הוא למטרות פיתוח תשתיות בלבד; תקציב לשירותים חברתיים ייעשה במסגרת ההקצאה התקציבית השוטפת של משרד הרווחה והשירותים החברתיים. המקורות התקציביים למימון התוכנית יהיו כדלקמן:

א. משרד ראש הממשלה יקצה לתוכנית סך של 8 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים;

ב. משרד הרווחה והשירותים החברתיים יקצה לתוכנית סך של 8 מלש"ח מתקציבו, בפריסה על פני ארבע שנים.

7. משרד ראש הממשלה יקצה סך של 4 מלש"ח מתקציבו למשרד הביטחון, בפריסה על פני ארבע שנים, לצורך הפעלת מבחני התמיכה של משרד הביטחון, לצורך הנצחה קבוצתית של חללי מערכות ישראל, זאת בנוסף לתקציבים אחרים המוקצים לטובת העניין. לשם כך, יתוקנו מבחני התמיכה של משרד הביטחון כך שהתחום הרלוונטי ייתמך במבחני תמיכה נפרדים.

8. להורות למשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה להגיש למשרד ראש הממשלה, בתוך 90 יום, תוכנית לעידוד עסקים קטנים ובינוניים, בין השאר באמצעות מרכזי ליווי עסקים ביישובים הדרוזים והצ'רקסים. היקף התוכנית יעמוד על 6 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים, וימומן מהמקורות התקציביים הבאים:

א. משרד ראש הממשלה יעביר למשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה 4 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים;

ב. משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, יקצה לתוכנית סך של 2 מלש"ח מתקציבו, בפריסה על פני ארבע שנים.

מזכירות הממשלה

9. להורות למשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה להתקשר במיזם עם ג'וינט ישראל, בכפוף לכל דין, להקמת ולהפעלת מרכזי הכשרה והכוון תעסוקתי ביישובים הדרוזים והצ'רקסים, תוך מתן דגש על התאמת ההכשרה לדרישות שוק העבודה; זאת, במטרה להביא להעלאת שיעור ההשתתפות בשוק העבודה, בעיקר של אוכלוסיית הנשים. המיזם ילווה על ידי ועדת היגוי בראשות משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, ובהשתתפות משרד ראש הממשלה, ג'וינט ישראל וגורמים נוספים כפי שמשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה ימצא לנכון. ההיקף התקציבי של המיזם יעמוד על 16 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים, וימומן מהמקורות התקציביים הבאים:

א. משרד ראש הממשלה יקצה סך של 8 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים;

ב. משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, יקצה לתוכנית סך של 4 מלש"ח מתקציבו, בפריסה על פני ארבע שנים;

ג. כמו כן, הממשלה רושמת לפניה את התחייבות ג'וינט ישראל להקצות סך של 4 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים לתוכנית זו.

10. להורות למשרד הבינוי והשיכון להמשיך להפעיל, במהלך ארבע שנות התוכנית הנוכחית, את פרויקט השיקום החברתי ביישובים הדרוזים והצ'רקסים, תוך התמקדות בתוכניות לגיל הרך ובתוכניות הכוונה להשכלה גבוהה.

משרד ראש הממשלה יעביר למשרד הבינוי והשיכון סך של 16 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים, לצורך מימון הפרויקט.

11. להורות למשרד הפנים לפעול להקמת, שיפוץ ואחזקת מבני דת, בתי תפילה, בתי קברות ובתי לוויית במגזר הדרוזי והצ'רקסי, בהתאם לתוכנית שהוגשה למשרד ראש הממשלה בינואר 2011. היקף התוכנית יעמוד על סך של 20 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים, מהמקורות הבאים:

א. משרד ראש הממשלה יעביר למשרד הפנים 12 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים;

ב. משרד הפנים יקצה לתוכנית 8 מלש"ח מתקציבו, בפריסה על פני ארבע שנים.

מזכירות הממשלה

העצמת היישובים והרשויות המקומיות וחיזוקם

12. להורות למשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, ליישם את תוכנית העבודה שהוגשה למשרד ראש הממשלה בינואר 2011, ולהמשיך לפתח ולהרחיב אזורי תעשייה קיימים ולתמוך באזורי תעשייה הנמצאים בשלבי הקמה, ביישובים כסרא-סמיע, פקיעין, ירכא, אבו סנאן, ג'ולס, סאג'ור וראמה. היקף התוכנית יעמוד על 36 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים, והיא תמומן מהמקורות התקציבים הבאים:

א. משרד ראש הממשלה יעביר למשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה 18 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים;

ב. משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה יקצה 18 מלש"ח מתקציבו, בפריסה על פני ארבע שנים.

13. להורות למשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה להגיש למשרד ראש הממשלה, בתוך 6 חודשים, תוכנית בהיקף של 6 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים, לשילוב הרשויות המקומיות בית ג'אן, חורפיש, יאנוח-ג'ת וכפר כמא, במנהלות של אזורי תעשייה קיימים. שילוב זה יתבצע, בין היתר, באמצעות מתן תמריצים למנהלות אזורי התעשייה, בהתאם להוראה מספר 6.3 של חוזר מנכ"ל משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה מיום 3.11.2010. המקורות התקציבים למימון התוכנית יהיו כמפורט להלן:

א. משרד ראש הממשלה יעביר למשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה סך של 3 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים;

ב. המשרד לפיתוח הנגב והגליל יעביר סך של 3 מלש"ח מתקציבו, בפריסה על פני ארבע שנים, למשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה.

14. להורות למשרד התיירות להגיש, בתוך 60 יום, בתאום עם משרד ראש הממשלה, תוכנית לפיתוח תשתיות תיירותיות ביישובים הדרוזים והצ'רקסים, לרבות אתרי מורשת, ועידוד פרויקטים יזמים תיירותיים, בהיקף של 36 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים. המקורות התקציבים למימון התוכנית יהיו כדלקמן:

א. משרד ראש הממשלה יעביר למשרד התיירות 24 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים;

ב. משרד התיירות יקצה 12 מלש"ח מתקציבו, בפריסה על פני ארבע שנים.

מזכירות הממשלה

15. להורות על המשך הפעולות למיתוג התיירות במגזר הדרוזי-צ'רקסי, במסגרת עבודת צוות המיתוג שהוקם ברשות לפיתוח הגליל בשנת 2006.

המשרד לפיתוח הנגב והגליל יקצה 4 מלש"ח מתקציבו, בפריסה על פני ארבע שנים, למימון פעילות זו.

16. להורות למשרד ראש הממשלה להעביר למשרד התיירות סך של 4 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים, לצורך שיווק התיירות הדרוזית-צ'רקסית ולהכשרת כוח אדם בתיירות.

שיפור ושיקום תשתיות ותכנון עירוני

17. להורות למשרד הפנים להמשיך ולהשלים הכנת תוכניות מתאר לכל היישובים הנכללים בתוכנית. לשם כך, יקצה משרד הפנים עד סך של 10 מלש"ח מתקציבו, בפריסה על פני ארבע שנים.

18. להורות למשרד הבינוי והשיכון ולמשרד הפנים, בשיתוף הרשויות הדרוזיות והצ'רקסיות הנכללות בתוכנית, לקדם ולהשלים תוכניות מפורטות בקרקע פרטית, לרבות איחוד וחלוקה בהיקף כספי כולל של 10 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים.

משרד ראש הממשלה יעביר למשרד הבינוי והשיכון סך של 10 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים, למימון פעילות זו.

19. להורות למשרד התחבורה והבטיחות בדרכים לפעול לשיפור ולפיתוח התשתיות התחבורתיות במגזר הדרוזי-צ'רקסי, בהתאם לתוכנית העבודה שהוגשה למשרד ראש הממשלה בינואר 2011. תוכנית זו כוללת, בין היתר, פיתוח ושדרוג רשת הכבישים ביישובים הדרוזים והצ'רקסים. היקף התוכנית יעמוד על 180 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים, וימומן מהמקורות הבאים:

א. משרד ראש הממשלה יעביר למשרד התחבורה והבטיחות בדרכים 50 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים;

ב. משרד התחבורה והבטיחות בדרכים יקצה לתוכנית 130 מלש"ח מתקציב הפיתוח של משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, בפריסה על פני ארבע שנים.

מזכירות הממשלה

20. להורות למשרד הבינוי והשיכון להמשיך בפיתוח שכונות ותיקות ביישובים הדרוזים והצ'רקסים, בהתאם לקריטריונים הקיימים במשרד הבינוי והשיכון, בהיקף של 23 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים.

משרד ראש הממשלה יעביר למשרד הבינוי והשיכון סך של 23 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים למימון פעילות זו.

21. להורות למשרד ראש הממשלה להעביר למשרד הבינוי והשיכון סך של 16 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים, להקמתם ולשיקומם של מבני ציבור ביישובי הדרוזים והצ'רקסים הנכללים בתוכנית זו, בהתאם לתוכנית עבודה שנתית שיגיש משרד הבינוי והשיכון. תוכנית עבודה ראשונית, לשנת 2011, תוגש למשרד ראש הממשלה בתוך 60 יום.

22. להורות לרשות הממשלתית למים ולביוב, בהמשך להחלטת הממשלה מס' 1140 מיום 4.2.07 לפיתוח תשתיות ביוב במגזר הלא יהודי, לתקצב בשנת 2011, את פיתוח תשתיות הביוב במתחם קבר ית'רו, נביא שועיב, הנמצא בשטח השיפוט של המועצה אזורית גליל תחתון.

סבסוד הוצאות פיתוח תשתיות לבניה חדשה לחיילים

23. לתקן את החלטת הממשלה מס' 3855 (נג/24) מיום 28.7.2008, בעניין סבסוד הוצאות פיתוח תשתיות לבניה חדשה לחיילים משוחררים ביישובי מגזרי המיעוטים בצפון, כדלקמן: תוקף סעיף ב' יוארך באופן שבמקום 31.12.2011 יבוא 31.12.2014. כמו כן, תוקם ועדה, בראשות נציג משרד ראש הממשלה ובהשתתפות נציגי משרד הבינוי והשיכון ומשרד האוצר, שתקבע קריטריונים לאישור סבסוד פרויקטים למגורים בתנאים שונים מהאמור בסעיף ב' להחלטה מס' 3855, במקרים שבהם עלויות הפיתוח מהוות חסם בפני שיווק המגרשים.

משרד ראש הממשלה יעביר למשרד הבינוי והשיכון 40 מלש"ח, בפריסה על פני ארבע שנים, למימון הסבסוד האמור.

מזכירות הממשלה

דאליית אל כרמל, עספיא ומע'אר

23.א. בנוסף לסיוע שניתן לשלושת היישובים: דאליית אל כרמל, עספיא ומע'אר, בתחום החינוך, במסגרת החלטה זו, יקצה משרד האוצר סך של 16 מלש"ח, בפריסה שווה על פני ארבע שנים, ומנכ"ל משרד ראש הממשלה יורה על הסטת 16 מלש"ח, מהתקציבים התוספתיים שהוקצו לטובת החלטת הממשלה מס' 1539 מיום 21.3.2010, שישמשו לסיוע לשלושת היישובים בנושאים שלהלן: הקמת ושיקום מוסדות רווחה; פרויקט השיקום החברתי; הקמת שיפוץ ואחזקת מבני דת, בתי תפילה, בתי קברות ובתי לוויית; פיתוח שכונות ותיקות; הקמת והפעלת "מרכזי נעורים"; הקמת ושיקום מוסדות ציבור; זאת בהתאם לעקרונות שנקבעו בסעיפים 5, 6, 10, 11, 20 ו-21 לעיל בהתאמה, ובמסגרת התקציב הקבוע בסעיף זה. הקצאת הסכומים בין הנושאים והתוכניות שיופעלו תיקבע על ידי אגף תאום, מעקב ובקרה במשרד ראש הממשלה.

יישום

24. משרדי הממשלה והגופים השונים השותפים לתוכנית זו יתאמו עם משרד ראש הממשלה את תוכניות העבודה הקשורות לתוכנית זו בתחילת כל שנת עבודה, וכן בכל עת שיעשה שינוי בתוכניות אלו במהלך תקופת התוכנית. תקציבי משרד ראש הממשלה יועברו למשרדים השונים בהתאם לביצוע בפועל ולאחר העברת דוחות ביצוע חתומים על ידי חשבי המשרדים והסמכות המקצועית במשרד למשרד ראש הממשלה. משרד ראש הממשלה רשאי להורות על העברת תקציב ממשרד ראש הממשלה למשרדים אחרים בין גגות, בהתאם להתקדמות המשרדים בביצוע תוכניות העבודה, ובכפוף לכל דין.